

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH

Adres do korespondencji:

Parzniew, ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków tel. 881 939 421

e-mail: sekretariat@krir.pl www.krir.pl

KRIR/MR/ *142* /2026

Warszawa, *13*.02.2026 r.

**Pan
Piotr Otawski
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska**

Szanowny Panie Dyrektorze,

W odpowiedzi na pismo znak DZP-WO.604.12.2022.SG z 2 lutego 2026 r. dotyczące projektu "Strategii ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z Planem działań" uprzejmie informuję, że Krajowa Rada Izb Rolniczych negatywnie opiniuje projekt w obecnym kształcie.

Projekt Strategii stanowi dokument rządowy realizujący zobowiązania Polski wynikające z Konwencji Ramsarskiej, dotyczącej ochrony i racjonalnego użytkowania obszarów wodno-błotnych. Strategia szacuje, że mokradła zajmują 14–18% powierzchni kraju (ok. 4–5,7 mln ha).

Strategia promuje paludikulturę (rolnictwo bagienne) jako alternatywę dla tradycyjnej produkcji na mokradłach, jednak brak systemu dopłat inwestycyjnych i obszarowych, brak rynków zbytu i wsparcia organizacyjnego oraz brak doradztwa rolniczego w tym zakresie. Bez realnych instrumentów finansowych paludikultura pozostanie koncepcją teoretyczną.

Dokument wprost wskazuje się, że intensywne użytkowanie rolnicze na glebach torfowych i zalewowych jest niepożądane. W strategii mówi się o niekorzystnym wpływie rowów melioracyjnych i potrzebie ich likwidacji, jednak zdaniem samorządu rolniczego prawidłowo użytkowane rowy mogą pełnić funkcje regulacyjne stosunków wodnych, to jest zarówno odwadniać jak i zatrzymywać wodę w zależności od potrzeb. Takie podejście zastosowano w Niemczech, gdzie rowy nie są zasypywane, ale pozostają na terenach podmokłych, są konserwowane i utrzymywane w pełnej sprawności do gromadzenia wody i usuwania jej nadmiaru.

Strategia przewiduje ograniczanie odwodnień, renaturyzacji i podnoszenie poziomu wód, jednak nie precyzuje, w jaki sposób będą chronione prawa własności, rekompensowane straty produkcyjne, zabezpieczone dochody gospodarstw rolnych. Brakuje jasnego rozróżnienia pomiędzy degradującą intensyfikacją a tradycyjną, racjonalną gospodarką rolną. Strategia powinna zawierać odrębny rozdział pt. „Wpływ na rolnictwo”, z analizą ekonomiczną i społeczną.

Strategia nie zawiera gwarancji, że rolnicy objęci nowymi ograniczeniami będą automatycznie kwalifikować się do wsparcia finansowego. Każde działanie ochronne

dotyczące gruntów rolnych powinno być skorelowane z konkretnym instrumentem rekompensującym.

Strategia powinna wprost uwzględniać znaczenie rolnictwa dla bezpieczeństwa żywnościowego kraju i rolę rolników jako partnerów w ochronie środowiska, a nie wyłącznie źródła zagrożeń.

Ochrona obszarów wodno-błotnych nie może prowadzić do nieproporcjonalnego obciążenia gospodarstw rolnych. Wszelkie ograniczenia powinny być dobrowolne, rekompensowane finansowo i poprzedzone rzetelną analizą skutków gospodarczych. Wdrożenie Strategii bez systemu pełnych rekompensat może prowadzić do trwałego pogorszenia sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych, a często do utraty dochodu dla całych rodzin rolniczych. Ochrona mokradeł nie powinna odbywać się kosztem bezpieczeństwa ekonomicznego producentów rolnych.

W Strategii przewiduje się wykup gruntów w celu objęcia ich natychmiastową ochroną i przekształcania w mokradła. Wykup powinien być całkowicie dobrowolny. Ceny wykupu muszą uwzględniać realną wartość rynkową i potencjał produkcyjny. Należy zapewnić długoterminowe rekompensaty. O ile wykup najcenniejszych torfowisk na rzecz Skarbu Państwa jest zrozumiały i może mieć znaczenie dla ochrony siedlisk, to umieszczenie w strategii instrumentu prawnego 1.2.D. „umożliwienie organizacjom pozarządowym nabywania gruntów rolnych na cele ochrony przyrody” budzi sprzeciw samorządu rolniczego. Preferowanie wykupu ziemi przez organizacje pozarządowe za pomocą instrumentów prawnych i finansowych stawia w gorszej sytuacji rolników, obecnych właścicieli gruntów. Może doprowadzić do wykupu gruntów przez organizacje pozarządowe w celu pobierania dotacji i korzystania z funduszy na ochronę przyrody. Zdaniem Krajowej Rady Izb Rolniczych należy prowadzić działania edukacyjne i zapewnić narzędzia finansowe dla rolników aby zapewnić zrównoważone działania ochronne dla obszarów cennych przyrodniczo i zapewnić możliwość zarobkowania dla rodzin rolniczych.

Jeśli przewiduje się ograniczenia nawożenia i intensywności produkcji w sąsiedztwie mokradeł, należy jasno określić strefy buforowe (z podaniem szerokości). Konieczne jest zapewnienie rekompensat za ograniczenie produkcji. Uwzględnić należy, że rolnicy już podlegają rygorom wynikającym z programów azotanowych i WPR.

Jeżeli Strategia miałaby wejść w życie konieczne jest spełnienie poniższych warunków:

- Pełne rekompensaty za utracony dochód (model płatności rocznych), nie niższe niż średni dochód z 1 ha w danym województwie wg. danych GUS.
- Rekompensata za utratę wartości nieruchomości, w przypadku trwałego ograniczenia użytkowania.
- Dobrowolność przystąpienia do programów renaturyzacyjnych.
- Wieloletnie gwarancje finansowania (min. 20 lat), aby rolnik mógł planować działalność.
- Oddzielny fundusz rekompensacyjny.

Uwagi dotyczące pilotażowego programu ochrony na terenach zlokalizowanych na Podlasiu na Bagnie Wizna.

Strategia zakłada wprowadzenie pilotażowego programu ochrony na terenach użytkowanych rolniczo, m.in. na Podlasiu na Bagnie Wizna. Grunty te są w znacznym stopniu użytkowane rolniczo, a z racji silnie rozwiniętego rolnictwa, zwłaszcza w zakresie produkcji zwierzęcej, zapotrzebowanie na grunty rolne jest ogromne.

Podniesienie poziomu wód na Bagnie Wizna znacznie utrudni ich użytkowanie rolnicze, a w wielu przypadkach nawet je uniemożliwi, co doprowadzi do ograniczenia produkcji rolnej przez większe gospodarstwa i likwidację mniejszych rodzinnych gospodarstw. Rolnictwo stanowi podstawę gospodarki w tym regionie, więc destabilizacja produkcji rolnej będzie odczuwalna we wszystkich jej sektorach. Pierwsze programy pilotażowe, jeśli miałyby być prowadzone powinny się odbywać na terenach, które nie stanowią strategicznego znaczenia dla funkcjonowania regionów.

Uwagi dotyczące obszaru pilotażowego nr 1 - Słowiński Park Narodowy:

1. Ograniczenie spływu wód rzeki Łeby do Bałtyku powinno być celem priorytetowym projektu. Najważniejsze jest prawidłowe gospodarowanie zasobami wodnymi. Zadbanie o optymalne retencjonowanie wody stało się już koniecznością, dlatego maksymalna ilość środków finansowych powinna być przeznaczona na trwałe rozwiązania systemowe, na stworzenie na gruntach Doliny Rzeki Łeby trwałego systemu melioracyjnego obejmującego całą dolinę, pozwalającego na przekierowanie wody z rzeki na przyległe grunty z możliwością regulacji poziomu wody.
2. Konieczne jest porozumienie i ścisła współpraca gospodarzy terenu z instytucjami odpowiedzialnymi za gospodarkę wodną na tym terenie.
3. Przed rozpoczęciem realizacji projektu konieczne jest ograniczenie populacji bobra. Nadmierna liczebność tego gatunku powoduje niszczenie urządzeń melioracyjnych, niekontrolowane podtopienia gruntów i pogorszenie warunków prowadzenia działalności rolniczej.
4. Wstrzymanie wydobycia torfu. Jakiego znaczenia ma ochrona danego torfowiska jeżeli w odległości kilkunastu kilometrów, w sąsiedztwie Wielkiego Bagna Słowińskiego Parku Narodowego, odbywa się wydobycie torfu na dużą skalę (Krakulice – fabryka Agaris Poland Sp. z o.o.)?
5. Zapewnienie finansowania na budowę zbiorników retencyjnych.

W strategii nie podano dokładnych granic obszarów (które działki ewidencyjne) mają być objęte programem ochrony, dlatego trudno jest ustosunkować się do projektu w sposób bardziej szczegółowy.

Podsumowując, Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych w obecnym kształcie nie daje wystarczających gwarancji zabezpieczenia interesów rolników. Jej wdrażanie powinno mieć charakter dobrowolny dla właścicieli gruntów rolnych, powinno być powiązane z realnymi i stabilnymi rekompensatami finansowymi, a w szczególności powinno uwzględniać specyfikę gospodarstw rodzinnych i lokalnych warunków produkcji.

Strategia adresowana jest głównie do administracji rządowej i instytucji środowiskowych, natomiast rolnicy i samorząd rolniczy nie są wskazani jako kluczowi partnerzy wdrażania, brak jest mechanizmów dialogu społecznego, w tym lokalnego. Należy na nowo rozpocząć prace nad założeniami do Strategii, w tym określić jej skutki. Należy włączyć izby rolnicze i organizacje rolnicze w ten proces.

W związku z powyższym samorząd rolniczy opiniuje negatywnie przedstawioną Strategię.

Przedstawiając powyższe

Pozostaję z poważaniem

PREZES
KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH

WIKTOR SZMULEWICZ

Otrzymuje:

Pan Stefan Krajewski Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi